

Kazimierz Kraj, W. Gusarow

"Wtorzenie w Ukrainu : chronika rosyjskiej agresji", D. Tymczuk, J. Karin, K. Maszowiec, W. Gusarow, Kijew 2016 : [recenzja]

Bezpieczeństwo : teoria i praktyka : czasopismo Krakowskiej Szkoły Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego 10/3, 197-199

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kazimierz Kraj

Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu

D. Tymczuk, J. Karin,
K. Maszowiec, W. Gusarow,
*Wtorzenie w Ukrainu: Chronika
rossijskoj agriesii*

[Grupa „Informacyjnoje Soprotiwlienije”, Kijew
2016, 240 s.]

Wydarzenia ostatnich trzech lat na Ukrainie, począwszy od tzw. Euromajdanu, poprzez przyłączenie Krymu do Federacji Rosyjskiej, aż do wojny na wschodzie kraju, budzą zainteresowanie nie tylko mediów i polityków, ale także czytelników zainteresowanych wydarzeniami politycznymi. Media w szczytowej fazie wydarzeń dostarczały wielu faktów, informacji, z których bardzo trudno było wyłowić prawdziwy sens wydarzeń. Ponadto dodatkowym utrudnieniem była wówczas i jest nadal prowadzona wojna informacyjna, przez wszystkie, bez wyjątku, zaangażowane politycznie strony. We wszystkich przypadkach odmienia się pojęcie wojna hybrydowa, które stało się wytrychem dla, bez mała, wszystkich zabierających w tej sprawie głos. Dlatego wszystko co jest publikowane na ten temat trzeba przyjmować z marginesem, zawierającym mechanizm krytycznego i analitycznego myślenia. Należy zapoznawać się ze źródłami i analizami nie tylko czołowych uczestników polityczno-wojskowego zwania, ale również stron bezpośrednio niezaangażowanych, nawet ideologicznie, w konflikt.

Jedną z publikacji, na której treść i formę, jak uważam, wywiera wpływ zaangażowanie w konflikt, jest opracowanie czwórki ukraińskich autorów, pt. *Wtorzenie w Ukrainu: Chronika rossijskoj agriesii*, wydane przez Grupę „Informacyjnoje Soprotiwlienije”.

Autorami są pułkownicy sił zbrojnych Ukrainy. Pierwszy, to Dmitrij Tymczuk, podpułkownik rezerwy, kierownik społecznej organizacji *Centrum Wojskowo-Politycznych Badań* i zarazem koordynator grupy *Informacyonnoje Soprotiwlenije* (Obrona Informacyjna), deputowany do Rady Najwyższej Ukrainy VIII kadencji, członek komisji parlamentu ds. bezpieczeństwa narodowego i obrony. Drugi z autorów, również podpułkownik rezerwy, Jurij Karin jest byłym uczestnikiem sił pokojowych, w których brało udział wojsko ukraińskie. Działa jako ekspert *CW-P B* i koordynator grupy *IS*, szef – redaktor oraz kierownik Służby Śledztw Dziennikarskich portalu *Informacyonnoje Soprotiwlenije*. Karin uczestniczył w operacji antyterrorystycznej na wschodzie Ukrainy. Z kolei trzeci z autorów, Konstantin Maszowiec, pułkownik rezerwy, pracuje jako ekspert *CW-P B* w dziedzinie planowania obronionego, wykorzystania wojsk i rozwoju sił zbrojnych Ukrainy. Ostatni z autorów, Wiaczesław Gusarow, jest pułkownikiem rezerwy wywiadu wojskowego oraz ekspertem *CW-P B* w dziedzinie bezpieczeństwa informacyjnego. Służył w siłach pokojowych.

Chronologicznie książka obejmuje okres od marca 2014 roku do początku 2016 r. Grupa *Informacyonnoje Soprotiwlenije* była pierwszą organizacją, którą stworzyli wolontariusze na początku operacji krymskiej, przyłączenia półwyspu do FR. Jej celem było przedstawianie obiektywnej informacji o rosyjskiej agresji na Ukrainę. Zdaniem autorów książki bezbronność Ukrainy wobec Rosji w przestrzeni informacyjnej, wynika z faktu, że koordynatorzy *IS* stworzyli społeczną sieć wywiadowczo-informacyjną, do której weszli patriotycznie nastawieni mieszkańcy Krymu, a później Donbasu. Zadaniem *IS* jest zbieranie informacji operacyjnych i ich sprawdzanie. Drugim – informowanie ukraińskiej oraz międzynarodowej społeczności o wydarzeniach na Krymie, a później w Donbasie. Jak informują autorzy, większość danych zebranych i opracowanych przez wywiadowczo-informacyjne struktury *IS*, jest utajniana i przekazywana bezpośrednio służbom specjalnym Ukrainy. Warto wspomnieć, że *IS* swoimi rekomendacjami przyczyniło się do powstania centrum prasowego sztabu operacji antyterrorystycznej oraz informacyjno-analitycznego centrum Rady Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony przy prezydencie Ukrainy. *IS* współpracowała i nadal współpracuje z siłowymi strukturami Ukrainy, SBU, SWZ, Prokuraturą Wojskową, Głównym Zarządem Wywiadu Ministerstwa Obrony, Strażą Graniczną oraz Gwardia Narodową.

Książka składa się z czterech, niesymetrycznych rozdziałów. Pierwszy z nich liczy sobie 183 strony, pozostałe trzy odpowiednio po: 7, 12, i 31 stron. Wszystkie rozdziały podzielone są na części. Niektóre z nich są numerowane.

Rozdział pierwszy, pt. *Etapy rosyjskiej agresji i taktyka działań*, jest zapisem działań począwszy od zajęcia Krymu do sytuacji w Odessie i obwodzie odeskim gdzie, jak oceniają autorzy, bezpowrotnie została przerwana możliwość powstania kolejnej narodowej republiki na terytorium Ukrainy. Rozdział zawiera wiele szczegółowych informacji, analiz i ocen wypracowywanych na podstawie danych zbieranych przez sieć wywiadowczą *IS*. Z naukowego punktu widzenia brak źródeł podawanych informacji, obniża jej wiarygodność. Tym bardziej, że język używany w tekście całej książki ma ewidentnie emocjonalne zabarwienie, a nawet używane są sformułowania mające niewątpliwie wydźwięk propagandowy, np. *bandformirowanija*, rosyjsko-terrorystyczne wojska itp. Interesującymi częściami tego rozdziału są fragmenty poświęcone nieefektywności operacji antyterrorystycznej, porozumień mińskich czy spotkań czwórki normandzkiej. Jednak autor recenzji z rezerwą podchodzi do zamieszczanych danych

statystycznych (może nie ich prawdziwości, ale precyzji). Wartyymi analizy naukowej są części rozdziału poświęcone ocenom zagrożeń na wschodniej i południowej Ukrainie w poszczególnych okresach, oceniane w skali od 0 do 10, która to liczba wyraża najwyższy stopień zagrożenia. To samo dotyczy np. oceny przebiegu starć pod Debalcewo, uczestnictwa w starciach wojsk Federacji Rosyjskiej czy koncepcji Noworosji.

Drugi, zaledwie siedmiostronicowy rozdział został zatytułowany: *Rosyjsko-terrorystyczne wojska na Donbasie: struktura, liczebność i uzbrojenie*. Ciekawostką rozdziału są schematy organizacyjne 1 i 2 korpusów armijnych, jak zatytułowano, rosyjsko-okupacyjnych wojsk. Zostały one przygotowane w języku ukraińskim, a nie jak cała książka po rosyjsku.

Kolejny, trzeci rozdział nosi tytuł: *Broń rosyjskiej agresji na Donbasie*. W całości został on poświęcony uzbrojeniu wykorzystywanemu podczas konfliktu.

Ostatni rozdział, pt. *Specyfika wojny informacyjnej Rosji*, dla zainteresowanych nieklasycznymi działaniami w sferze militarno-propagandowej jest najbardziej interesujący. Brakuje w nim pogłębionej analizy rosyjskich koncepcji wojen informacyjnych, lecz zawiera zapis działań w sferze informacyjnej, w celu np. rozhuśtania nastrojów na Krymie przed działaniami związanymi z jego opanowaniem i jego przyłączeniem do Rosji.

Nie sposób w krótkiej, ze względów redaktorskich, recenzji przedstawić pogłębioną analizę zawartości książki. Ale możemy pokusić się o kilka wniosków, ocen i propozycji.

Podstawowym wnioskiem wypływającym z lektury jest to, że wciąż naprawdę niewiele wiemy na temat konfliktu na Ukrainie i jego przebiegu. Opracowanie można wykorzystać, jako swoisty przewodnik po kalendarzu działań na Ukrainie i zarazem propozycje wielu tematów problemowych, których obiektywne zbadanie pozwoliłoby na pełniejsze poznanie przebiegu wydarzeń, ich uczestników i ocen jednej ze stron konfliktu.

Recenzentowi trudno jest ocenić wartość merytoryczną książki i wszystkich zawartych w niej informacji. Niewątpliwie przybliży nam wydarzenia, lecz widziane jednostronnie, bez szerszego spojrzenia geopolitycznego, nieco idealizującego stronę reprezentowaną przez autorów. Ponadto na ocenę wpływa język używany przez autorów i niski poziom redagowania tego opracowania, utrudniający zarówno jego czytanie, jak i wykorzystanie. Brakuje także w spisie treści poszczególnych podrozdziałów, części oraz indeksu rzeczowego, który ułatwiłby korzystanie z opracowania.

Mimo tych uwag polecam książkę wszystkim zajmującym się zawodowo (dziennikarze, naukowcy, politycy), ale i hobbystycznie przebiegiem konfliktu ukraińskiego, z zachowaniem ostrożności i wykorzystaniem takich narzędzi, jak konfrontacja źródeł czy ich krytyczne opracowanie.

Publikacja może być również jedną z bazowych książek do dyskusji naukowej, tak wśród zawodowców, jak również w studenckich kołach naukowych, na temat przebiegu konfliktu na Ukrainie. Powinna znaleźć się wśród obowiązkowych lektur żołnierzy zawodowych, szczególnie wojsk specjalnych oraz przyszłej kadry wojsk obrony terytorialnej.